

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bachelor

Opleiding tot Fysiotherapeut

Hogeschool van Amsterdam

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bachelor

Opleiding Fysiotherapeut

voltijd Nederlandstalig en Engelstalig

Hogeschool van Amsterdam

CROHO nr.34570

Hobéon Certificering BV

Datum

26 augustus 2011

Auditteam

drs. R.B. van der Herberg
prof. dr C.P. van der Schans
dr. M. A. Schmitt
R. L. Noppe

Secretaris:

R.G. Peters

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTEND OORDEEL	3
3.	OORDELEN PER STANDAARD	5
4.	ALGEMENE CONCLUSIE	19
5.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Opleiding specifieke eindkwalificaties(geformuleerd als competenties)	25
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	27
BIJLAGE IV	Locatiebezoek	29
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE VII	Overzicht auditteam	37

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool van Amsterdam
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	<i>De instellingstoets is op 27 mei 2011 nog niet uitgevoerd</i>

NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot Fysiotherapeut
DOMEIN	Gezondheidszorg
registratienummer croho	34570
oriëntatie opleiding (hbo – wo)	hbo
niveau opleiding (associate degree – bachelor – master)	bachelor
aantal studiepunten (EC's)	240
afstudeerrichtingen	nvt
locatie(s)	Amsterdam
variant(en)	Nederlandstalig en Engelstalig, voltijd
relevante lectoraten	Lectoraat Fysiotherapie 'Op maat gesneden diagnostiek en behandeling'.

in-, door- en uitstroomgegevens van de laatste zes cohorten						
cohort	2005	2006	2007	2008	2009	2010
▪ instroom voltijd NL variant	296	428	431	510	343	358
▪ instroom voltijd ESP variant	60	68	66	66	68	59
cohort	2003	2004	2005	2006	2007	2008
▪ propedeuserendement (in %) na 2 jaar	64,8%	63,7%	54,4%	49,3%	43,9%	54,1%
cohort	2001	2002	2003	2004	2005	2006
▪ B diploma na 5 jaar hoofdfase (in % van hoofdfasecohort)	86,6%	82,4%	84,9%	83,4%	77,2%	80,1% (na 4 jaar)
gerealiseerde docent–student ratio						
▪ voltijd NL en ESP variant	1:28 (per 1-10-2010)					
contacturen ¹	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar		
▪ gemiddeld aantal per week NL-variant	17	16	Beide jaren 13 voor minor + individuele begeleiding en stages			
▪ gemiddeld aantal per week ESP-variant	19	18	16	-		

¹ Contacturen: de daartoe formeel vastgestelde lessen waarin één of meer docenten onderwijsactiviteiten uitvoeren met één of meer studenten.

2. SAMENVATTEND OORDEEL

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) leidt fysiotherapeuten op in twee parallelle programma's: een Nederlandstalig en een Engelstalig programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding de eisen uit de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) naar aanleiding van de Wet BIG heeft betrokken bij het curriculum. De nagestreefde competenties zijn één-op-één overgenomen van het Koninklijk Nederlands Genootschap van Fysiotherapie en daarmee gevalideerd door het werkveld. Ook de internationale oriëntatie van de beoogde eindkwalificaties is duidelijk zichtbaar en vindt goedkeuring in de ogen van het auditteam.

De opleiding is ingebed in de 'Amsterdam School of Health Professions', een samenwerkingsverband van de Universiteit van Amsterdam (UvA), het Domein Gezondheidszorg van de HvA en het Academisch Medisch Centrum (AMC). Deze organisatorische inbedding van de opleiding en de inhoudelijke aansturing door de lector als opleidingsmanager borgen naar het oordeel van het auditteam voor een belangrijk deel het proces waardoor de beoogde eindkwalificaties up-to-date blijven.

De Amsterdamse opleiding legt nadruk op de 'trias onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg'. Hierbij wordt de patiëntenzorg gegeven in de zogenoemde Buitenpoli en vindt een voortdurende confrontatie plaats van onderwijs met onderzoek, uitmondend in evidence based handelen. De accenten die de opleiding aanbrengt komen volgens het auditteam overeen met dominante ontwikkelingen in het werkveld. Het auditteam heeft waardering voor de visie van de opleiding en vindt de verbinding 'onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg' een sterk punt.

De internationale relevantie van de opleiding is naar het oordeel van het auditteam meer dan voldoende aangetoond door het grote aantal buitenlandse studenten dat voor Amsterdam kiest en het aantal afgestudeerden van de Amsterdamse opleiding dat over de gehele wereld werkzaam is. Buitenlandse docenten die in Amsterdam doceren geven een impuls aan de internationale oriëntatie. De opleiding heeft veel contacten met buitenlandse instellingen, waardoor er sprake is van een voortdurende wisselwerking. Ook dit houdt de beoogde eindkwalificaties 'up-to-date'.

Het auditteam beoordeelt de beoogde eindkwalificaties voor beide varianten als **goed**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De lector is opleidingsmanager. Het auditteam vindt dit principe van de lector als 'professional in the lead' een goed aansturingsmodel. Er is zodoende een organisatieprincipe ingebouwd, waarmee nieuwe ontwikkelingen in het beroepsdomein worden gesignaleerd en kunnen worden vertaald naar het curriculum. De kwaliteit van de opleiding wordt hierdoor geborgd.

De NL-variant is opgebouwd volgens leerlijnen en is competentiegericht. Het programma van de Engelstalige variant (hierna verder aan de duiden als ESP-variant) is opgebouwd volgens kennisdomeinen die overeenkomen met lichaamsregio's. Analyse van het auditteam wijst uit dat de bereikte competenties aan de eindstreep voor beide varianten identiek zijn. Per competentie zijn kritische beroepssituaties beschreven. Het onderwijs speelt zich in belangrijke mate af in de zogenaamde Fysiotherapeutische Leerpraktijk die de werkelijke beroepsuitoefening zoveel mogelijk benadert. In het programma van de NL- en de ESP-variant is de trias 'onderwijs – onderzoek- patiëntenzorg' zichtbaar.

De huidige driejarige ESP-variant, die evenals de vierjarige Nederlandstalige variant in 2005 is geaccrediteerd, wordt per 1 september 2011 omgevormd naar vierjarige variant met de mogelijkheid van individuele verkorting van het studieprogramma op basis van een assessment. Bij een dergelijke verkorting kan de opleiding in drie jaar worden gevolgd. Het auditteam vindt dat de opleiding hiermee de ESP-variant versterkt, omdat ESP studenten het curriculum in een iets rustiger tempo af kunnen werken.

De aansluiting van het programma op de instroom is adequaat geregeld. Het auditteam waardeert de mogelijkheid van proefstuderen. Er is voldoende confrontatie met de beroepspraktijk in het propedeusejaar en daarmee voldoende aandacht voor oriëntatie op het beroep van fysiotherapeut en mogelijkheid voor selectie.

Er is een convenant met drie ROC's: MBO4 abiturienten van de opleiding Sport en Bewegen kunnen op basis van individuele toetsing op basis van hun vooropleiding vrijstelling krijgen. Hierdoor kunnen zij de opleiding in minder dan vier jaar afronden.

Ten tijde van de audit heeft de opleiding een probleem met het vinden van voldoende goede stageplaatsen. Oorzaak is de grote toeloop van studenten door het loslaten van de numerus fixus in 2006. Na het herstellen van deze fixus, zal het probleem van de stageplaatsen met ingang van het studiejaar 2011-'12 tot het verleden behoren.

De studiebelasting is 36 uur per week voor voltijd NL-studenten en 42 uur per week voor de ESP-studenten die het driejarige programma volgen. Voor deze laatste groep studenten vallen de stages in de zomermaanden. De studenten zijn over de hele linie bijzonder te spreken over de inhoud en organisatie van de opleiding, de begeleiding die zij ervaren en over de kwaliteit van de docenten. Zij vinden de opleiding niet te zwaar. Het positieve oordeel van de ESP-studenten is terug te voeren op hun perceptie van een gangbare studielast.

De kwaliteit van de docenten is volgens het auditteam voldoende. De scholing van het docerend personeel is nog niet in overeenstemming met de streefcijfers van de HvA en vraagt daarom blijvend om aandacht. De mate van verankering in het werkveld van de docenten is in orde. De voorzieningen zijn 'state of the art', inclusief het beleid en de werkwijze bij studeren met een handicap.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en beoordeling

Het auditteam vindt de kwaliteit van 21 toetsen, zoals het die heeft gezien, voldoende. Ze leggen in voldoende mate de koppeling met de leerdoelen en zijn valide en betrouwbaar.

De examencommissie borgt het systeem van toetsen en afstuderen in voldoende mate. Het auditteam sluit zich aan bij de kritiek van de examencommissie over het nog niet over de gehele linie aanwezig zijn van het vier-ogen principe bij het ontwerpen van toetsen en over de scheiding in begeleidende en beoordelende rol. Het auditteam vindt dat de opleiding aandacht moet geven aan de scheiding tussen de docentrol van begeleider en beoordelaar. Nu lijken deze rollen door elkaar te lopen, waardoor een zuivere beoordeling moeilijk wordt. De examencommissie is zich bewust van de nieuwe rol in het kader van de Wet Versterking Besturing. De wijze waarop de examencommissie spreekt over haar rol en taken, geeft het auditteam het vertrouwen dat deze commissie in voldoende mate een eigenstandige rol naast het opleidingsmanagement inneemt.

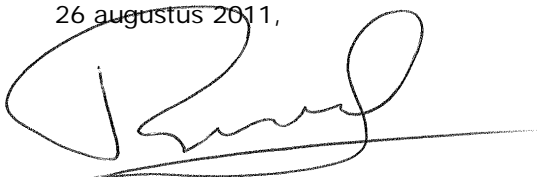
Het auditteam heeft 14 portfolio's van NL-studenten en 4 afstudeerwerkstukken van ESP studenten bestudeerd. Deze zijn aselekt door de auditoren gekozen uit een lijst van de afgelopen twee jaren. De auditoren zijn van oordeel dat over het algemeen de eindwerkstukken en portfolio's een voldoende hbo-niveau laten zien.

Alles overziende beoordeelt het auditteam standaard 3 voor beide varianten als **voldoende**.

Algemene conclusie

Het auditteam komt voor de Opleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool van Amsterdam tot de beoordeling voldoende voor de beide varianten.

26 augustus 2011,

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter

R.G. Peters,
secretaris

3. OORDELEN PER STANDAARD

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Beroeps- en competentieprofiel en Amsterdamse accenten

Het beroep 'fysiotherapeut' is geregeld in de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (de wet BIG). Een fysiotherapeut die voldoet aan de wettelijke opleidingseisen, kan zich laten inschrijven in het register. Deze wettelijke eisen zijn vastgelegd in een AMvB.

De grondslag van het Amsterdamse fysiotherapie onderwijs is het beroepsprofiel van 2005 van het Koninklijk Nederlands Genootschap van Fysiotherapie (KNGF). In dit beroepsprofiel is een competentieprofiel opgenomen dat is uitgewerkt door het Studie Richtingen Overleg Fysiotherapie (*hierna: SROF*).

De opleiding onderscheidt, volgens dit competentieprofiel KNGF/SROF, drie beroepsrollen:

1. hulpverlener: screenen, therapeutisch en preventief handelen
2. manager: organiseren en ondernemen
3. beroepsontwikkelaar: onderzoeken en innoveren

De Opleiding tot Fysiotherapeut is organisatorisch ingebed in de Amsterdam School of Health Professions (*hierna: ASHP*), een samenwerkingsverband van het Domein Gezondheidszorg van de HvA, de Universiteit van Amsterdam en het Academisch Medisch Centrum (AMC). Binnen deze ASHP richt de opleiding zich op de combinatie (de trias) van onderwijs, onderzoek en patiëntenzorg. Dit geschiedt onder andere door deelname aan de zogenoemde Buitenpoli van het AMC. Het auditteam ziet dat er zowel organisatorisch als inhoudelijk een sterke verbinding is op het gebied van kennisoverdracht, praktijkscholing en na- en bijscholing, tussen de ASHP en het AMC.

De Amsterdamse opleiding brengt, om de trias onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg te realiseren, extra accenten aan.

Deze zijn dat de Amsterdamse fysiotherapeut:

- een appèl doet op de vraag naar zelfverantwoordelijkheid van de patiënt in het verbeteren van diens gezondheid;
- vragen kan beantwoorden naar oorzaken van klinische verschijnselen en daaraan gekoppeld het effect en resultaat van interventies kan verantwoorden (evidence based handelen);
- in staat is tot klinisch redeneren en tot het verrichten van klinimetrisch onderzoek, ter versterking van zijn evidence based practice (*hierna: ebp*)²;

² Evidence-based practice (EBP) is het uitvoeren van een handeling door een beroepsbeoefenaar op zo'n wijze dat de uitvoering is gebaseerd op wetenschappelijk bewijs. *Bron: Sackett D.J. et al. British Medical Journal, 1996, January 13,312.*

- kennis heeft van en kan handelen in het brede gezondheidsveld en multiprofessioneel kan samenwerken.

De kennisbasis (Body of Knowledge)

De tekst van het landelijke beroepsprofiel is kaderstellend voor de kennisbasis van het curriculum. SROF en KNGF hebben in 2008 een diplomasupplement uitgebracht, dat voor het buitenland een beeld geeft van de competenties van de BIG geregistreerde fysiotherapeut. Dit supplement geeft aan dat het Nederlandse profiel goed overeen komt met het Europese profiel voor fysiotherapie van het *European Network of Physical Therapy in Higher Education (ENPHE)*. De *European Bench Mark Statements*, afkomstig van de *World Confederation for Physical therapy* zijn door middel van dit supplement volledig geïntegreerd in het competentieprofiel van de opleiding. Ook de standaarden van andere landen zijn in het Nederlandse profiel verwerkt.

De opleiding kent twee varianten: de Nederlandstalige variant (*hierna: NL-variant*), waar het onderwijs in het Nederlands wordt gegeven aan Nederlandse studenten en een Engelstalige variant (*hierna: ESP-variant*³), waar het onderwijs in het Engels wordt gegeven aan voornamelijk buitenlandse studenten. Deze ESP-variant is ook toegankelijk voor Nederlandse studenten.

Bachelorniveau

De opleiding heeft in een matrix de competenties geconfronteerd met de Dublin Descriptoren en de hbo-kernkwalificaties. Duidelijk wordt daaruit dat op het beoogde eindniveau van de opleiding sprake is van een situatie waarin wordt voldaan aan alle Dublin Descriptoren en deze kernkwalificaties.

Het auditteam heeft de kennisbasis en de competentiematrix bestudeerd. Er is naar het oordeel van het auditteam ondubbelzinnig sprake een voldoende hbo-niveau bij de NL- en de ESP-variant.

Internationale oriëntatie en erkenning

Sedert 1994 zijn in Amsterdam meer dan zevenhonderd studenten afgestudeerd aan de internationale variant. Deze studenten hebben een licentie als fysiotherapeut verworven in hun thuisland, wat bewijst dat de Amsterdamse opleiding in het buitenland wordt erkend en Amsterdamse fysiotherapeuten in het buitenland aan de slag kunnen.

Onderzoek

Het uitvoeren van onderzoek is onderdeel van de competenties. Het auditteam heeft gezien dat in het curriculum de onderzoekslijn duidelijk aanwezig is. Het auditteam vindt dat deze onderzoekslijn adequaat is voor een hbo-bacheloropleiding; studenten kunnen in voldoende mate hun onderzoeksvaardigheden ontwikkelen. (Zie voor de beschrijving van de onderzoekslijn verder bij standaard 2).

Aansluiten bij actuele ontwikkelingen

Het KNGF heeft bepaald dat fysiotherapeuten moeten aansluiten bij en voorbereid moeten zijn op veranderingen in de markt (zorgverzekeraars, overheid, patiënten, zorgaanbieders) en op ontwikkelingen met betrekking tot de organisatie en bedrijfsvoering in de fysiotherapeutische beroepspraktijk. Verder moeten fysiotherapeuten kunnen aansluiten op ontwikkelingen in de wetenschap, innovaties, kwaliteit en beroepsinhoud. Het SROF is ten tijde van de audit bezig met een herijking van het competentieprofiel 2005, waarbij aandacht zal worden besteed aan competenties die samenhangen met de beroepsrol van 'manager', zoals kennis van financiering van de zorg en omgaan met een elektronisch patiëntendossier. De opleiding geeft aan dat zij deze herijking zal verwerken in het opleidingsprofiel van de NL- en ESP-variant.

Het auditteam ziet dat Amsterdamse opleiding, via de trias onderwijs–onderzoek–patiëntenzorg aansluit bij en zelfs enigszins voorloopt op deze actuele ontwikkelingen. Het auditteam vindt het een sterk punt dat de ASHP ervoor heeft gekozen dat lectoren ook opleidingsmanager zijn.

---

³ ESP: European School of Physiotherapy

De lector Fysiotherapie is daarmee en daardoor in staat om vanuit de wetenschappelijke invalshoek, samen met de programmamanagers van de NL-variant en ESP-variant de laatste ontwikkelingen in het curriculum te laten doorklinken. (Zie verder hiervoor bij standaard 2).

Weging en Oordeel: goed

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding bij het opstellen van het opleidingsprofiel de eisen uit de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) naar aanleiding van de Wet BIG heeft betrokken. De nagestreefde competenties zijn één-op-één overgenomen van het SROF/KNGF en daarmee gevalideerd door het werkveld. In die competenties vinden de wettelijke eisen hun neerslag. Ook de internationale oriëntatie van de beoogde eindkwalificaties is duidelijk zichtbaar en vindt in de ogen van het auditteam goedkeuring.

Het auditteam vindt de eigen accenten die Amsterdam aanbrengt een goede keuze. De accenten komen volgens het auditteam overeen met dominante ontwikkelingen in het werkveld. Het auditteam kan instemmen met de aanpassingen in het beroeps- en opleidingsprofiel die de opleiding zal doorvoeren. Het vindt dat deze passen bij de ontwikkelingen op het terrein van de fysiotherapie en meer specifiek bij de ontwikkelingen in de beroepsrol van 'manager'.

Het auditteam heeft waardering voor die visie van de opleiding op de beroepsontwikkeling en de wijze waarop de opleiding dit vertaalt in de trias onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg. Het auditteam vindt deze verbinding een sterk punt van de opleiding en ziet de voortdurende confrontatie van onderwijs en onderzoek met de directie patiëntenzorg als een goede systematiek om de aankomende fysiotherapeut klaar te stomen voor de praktijk.

De organisatorische inbedding van de opleiding in de Amsterdam School of Health Professions met de directe samenwerking met de UvA en het AMC en de inhoudelijke aansturing door de lector als opleidingsmanager borgen naar het oordeel van het auditteam voor een belangrijk deel het proces waardoor de beoogde eindkwalificaties up-to-date blijven.

De internationale relevantie van de opleiding is naar het oordeel van het auditteam in voldoende mate aangetoond door het grote aantal buitenlandse studenten dat voor Amsterdam kiest en het aantal afgestudeerden van de Amsterdamse opleiding dat over de gehele wereld werkzaam is. Ook geven buitenlandse docenten die in Amsterdam doceren een impuls aan de internationale oriëntatie.

Het auditteam is van oordeel dat de beoogde eindkwalificaties wat betreft niveau en hbo-oriëntatie op goede wijze passen binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien op goede wijze aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Daarom beoordeelt dit alles overziende de beoogde eindkwalificaties als **goed**.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De organisatorische en inhoudelijke aansturing

De ASHP heeft ervoor gekozen dat lectoren tevens opleidingsmanager zijn en verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke aansturing van opleidingsprogramma's. De gedachte hierachter is dat aansturing alleen mogelijk is als je wetenschappelijk geschoold bent en van daaruit het professionele debat kunt aangaan met professionals (de gedachte van 'professional in the lead').

De opdracht van de lector is om onderzoek in het curriculum te integreren en daarbij de nadruk te leggen op evidence based practice. De lector zet de hoofdlijnen uit voor het programma; de programmamanagers NL en ESP bepalen de inhoud van het curriculum in overleg met daarbij betrokken docenten.

Het auditteam is gecharmeerd van de aansturing vanuit het inhoudelijk leiderschap en vindt de verwevenheid van de opleiding binnen de ASHP met het AMC en de UvA positief. Wel geeft het auditteam aan het management mee om aandacht te geven aan de persoonlijke kwetsbaarheid die bestaat bij dit aansturingmodel.

Inhoud en vormgeving van het programma

Koppeling van leerdoelen aan competentieprofiel en niveau-indicaties

Het curriculum is gebaseerd op de zeven door het SROF gedefinieerde beroepscompetenties in de beroepsrollen 'hulpverlener', 'manager' en 'beroepsontwikkelaar'. Het curriculum is praktijkgericht, heeft een sterke nadruk op multiprofessionele samenwerking en kent, waar mogelijk, een wetenschappelijke onderbouwing.

In het competentieprofiel worden per competentie kritische beroepssituaties beschreven, resultaten (of producten) van het handelen benoemd en worden niveau-indicatoren uitgewerkt. De opleiding onderscheidt drie niveaus van competenties. Het eerste niveau bereikt de student aan het eind van de propedeuse, niveau twee aan het eind van het tweede studiejaar en niveau drie, het startniveau van de beginnende beroepsbeoefenaar, aan het eind van de opleiding. De student moet gedurende zijn studie elke competentie op een steeds hoger niveau gaan beheersen. Dit geldt voor beide opleidingsvarianten.

Het auditteam vindt de competenties met de kritische beroepssituaties adequaat uitgewerkt en helder.

Praktijkgerichtheid, werkvormen en begeleiding

Het onderwijs wordt gegeven in een leeromgeving die lijkt op een realistische beroepsomgeving ('zo echt mogelijk'), die in de loop van de studie meer en meer gaat lijken op een echte beroepsomgeving. Achterliggende gedachte van de opleiding is dat de student het beste leert door te doen.

In de NL-variant biedt de opleiding een curriculum met 17 contacturen per week in het eerste en 16 in het tweede jaar. In het derde en vierde jaar ligt de nadruk op individuele begeleiding en is het aantal contacturen circa 13 per week. Dit aantal kan variëren en is afhankelijk van de mate van begeleiding die een student vraagt.

De opleiding verwacht van studenten in de NL-variant, dat zij aan de hand van het oplossen van vraagstukken zelf die kennis vergaren die nodig is. De opleiding ondersteunt kennisconstructie door het aanbieden van theorieonderwijs. Deze theorie wordt apart getoetst.

Onderzoek

Het uitvoeren van onderzoek omvat het registreren van patiënt- en behandelgegevens, het vertalen van praktijkervaringen en -problemen naar onderzoeksvragen, literatuur-/bronnenonderzoek, het opzetten van een onderzoeksplan, verzamelen, analyseren en interpreteren van relevante onderzoekdata, publicatie en presentatie van resultaten. Op grond van praktijkervaringen en inzichten in de fundamenteën van wetenschappelijk onderzoek kan de fysiotherapeut participeren in onderzoek en kritisch-constructief bijdragen in elke fase ervan. De onderzoekslijn wordt vooral uitgewerkt in het derde en vierde jaar van het curriculum. De studenten worden dan gevraagd om binnen beroepsproducten die zij vervaardigen het accent te leggen op onderzoek en daarmee hun onderzoeksvaardigheden aan te tonen. In het eerste en tweede jaar worden zij hierop al voorbereid.

Een voorbeeld van participatie in zulk onderzoek is de zogenaamde 'meetweek'. In de praktijk-oefening voor klinimetrie meten derde- en vierdejaarsstudenten tweedejaars studenten op zeventien gezondheidsaspecten. Die gegevens zijn vastgelegd in databases, waarmee onderzoek wordt gedaan. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een promovendus/docent; studenten dragen daaraan bij door op methodisch verantwoorde wijze gegevens te verzamelen. In de zomer van 2011 wordt deze 'meetweek' uitgevoerd bij studenten Dans van de Amsterdamse Theaterschool. Het auditteam heeft tijdens de audit activiteiten van de 'meetweek' bijgewoond en vond dit een fraai voorbeeld van oefening in het verzamelen en interpreteren van onderzoeksgegevens en tevens opdoen van praktijkvaardigheid.

De opbouw van de NL-Variant

Het programma van de NL-variant is opgebouwd in leerlijnen en ingedeeld in vier modules per studiejaar. De leerlijnen en daarbij horende werkvormen zijn:

- i. integratie fysiotherapie en methodisch handelen; een combinatie van theorie en simulatie van de praktijk met andere studenten en simulatiepatiënten. Werkvormen: trainingen, projectgroepen, werkcolleges.
- ii. conceptuele leerlijn, gericht op kennisverwerving. Werkvormen: hoor- en werkcolleges.
- iii. de leerlijn skills: ontwikkelingen van psychomotorische en communicatieve vaardigheden. Werkvormen: instructiecolleges, vaardigheidstrainingen en feedback.
- iv. leren via studieloopbaanbegeleiding. De student formuleert in deze leerlijnen zijn eigen doelen en geeft in het door hem op te stellen portfolio aan wat het realiseren daarvan betekent voor zijn competentieontwikkeling.
- v. leren via stages. In de stages ligt de focus op de beroepsrol 'hulpverlener' op niveau drie, maar ook zijn de beroepsrollen 'manager' en 'beroepsontwikkelaar' op dat niveau aan de orde.

De trias 'onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg' is hiervoor al genoemd. De praktijkgerichtheid blijkt uit het feit dat de propedeusestudent in het eerste jaar viermaal wordt geconfronteerd met beroepssituaties in een zogenoemde 'Fysiotherapeutische Leer Praktijk' (FLP). Dit betreffen gesimuleerde beroepssituaties in het gezondheidscentrum Nederpampus, het preventiecentrum FysioCareFit, de particuliere fysiopraktijk Den Oever en het verpleeghuis Renesse. Voorts zijn er twee werkveldstages opgenomen in dit eerste jaar.

De studiebelasting van de student in de NL-variant is redelijk. Studenten geven in de studententevredenheidsmonitor zelf aan dat de belasting circa 36 uur per week is.

De opbouw van de ESP-variant

Het programma van de ESP-variant is ten tijde van de audit gebaseerd op een studietijd van drie jaar met 80 EC's per jaar en daardoor zeer intensief. In dit programma staat de fysiotherapeutische hulpverlening, gebaseerd op kennis van lichaamsregio's, centraal.

De thematische context is daarmee een andere dan bij de NL-variant. De werkvormen zijn deels dezelfde, maar er is meer frontaal onderwijs. De nadruk ligt op het aanbrengen van de kennisbasis en fysiotherapeutische vaardigheden en minder op het verwerven van integrale competenties. De opleiding kiest bij de ESP-variant voor deze inrichting omwille van de herkenbaarheid van het curriculum in het buitenland, waar het competentiegericht onderwijs nog niet gangbaar is en het niveau van een afgestudeerde voornamelijk wordt beoordeeld op het bezitten en kunnen reproduceren van kennis.

Het gemiddelde aantal contacturen in de ESP-variant is in het eerste studiejaar 19, in het tweede jaar 18 en in het derde jaar 16. Elk studiejaar van de ESP-variant wordt afgerond met een 'internship' (een stage) waarin de competentieontwikkeling van de student integraal aan de orde is. De stages verricht de student in de zomervakantieperiode. Zij kennen niet het lange zomerreces dat het Nederlandse onderwijs kenmerkt. ESP-studenten hebben een belasting van gemiddeld 42 uur per week volgens de tevredenheidsmonitor 2011. Uit de gesprekken met hen blijkt dat de studiebelasting hen bij aanvang van de studie bekend is.

De ESP-variant kent ten tijde van de audit nog geen minor maar de opleiding is bezig met de ontwikkeling hiervan. Studenten studeren af met een scriptie en niet met een portfolio.

De opleiding heeft verbanden met buitenlandse partnerinstellingen. Tijdens de audit sprak het auditteam met studenten en alumni uit Australië, Canada, Frankrijk, Italië, België, de VS, Noorwegen, Israël, Namibië en Portugal. In die gesprekken blijkt dat deze studenten en alumni een gerichte keuze maken voor de studie in Amsterdam omdat deze internationaal goed staat aangeschreven en in drie jaar kan worden afgerond. Wel moet, per land verschillend, de afgestudeerde fysiotherapeut soms nog een aanvullende cursus volgen om daar te mogen werken. Deze aanvulling ligt dan bijvoorbeeld op het gebied van farmacologie (Frankrijk) of medicatie (Spanje).

De NL-variant en de ESP-variant groeien naar elkaar toe: In de NL-variant wordt in het competentiegerichte onderwijs sterker aandacht gegeven aan de kennisbasis, terwijl de ESP-variant in de loop van de jaren groeit naar competentiegericht onderwijs. Het auditteam vindt deze ontwikkeling positief, omdat zichtbaar is dat de twee varianten profiteren van elkaars sterke punten, zoals de ontwikkeling van een gemeenschappelijke minor en uitwisseling van docenten.

Wijziging in de ESP-variant vanaf september 2011

De HvA streeft naar diversiteit in het onderwijsaanbod, maar wil dat doen vanuit een homogene organisatie. De basisopzet is dat elke bacheloropleiding bestaat uit vier jaren van 60 studiepunten per jaar. Vanaf september 2011 zal de ESP-variant daarom niet langer standaard als een driejarige opleiding (3 x 80 EC's) maar als een vierjarige opleiding (4 x 60 EC's) worden aangeboden. In die vierjarige variant bestaat het eerste jaar uit twee semesters met theoretische kennis en praktijkvaardigheden. In het laatste deel van het tweede semester van het tweede jaar is een stage geprogrammeerd. Het derde jaar bestaat voor de ene helft uit een minor en de andere helft uit een stage. In het vierde jaar studeert de student af met een derde stage, 'special courses' en een assessment. Het afstudeerdossier zal bestaan uit een digitaal opgebouwd portfolio.

Het onderwijs zal meer gericht worden op het bereiken van de competenties. De kennislijnen zullen behouden blijven en de kennisbasis blijft overeind. Het vernieuwde programma ligt klaar en het auditteam heeft dit kunnen bestuderen.

In deze vierjarige opzet blijft de mogelijkheid bestaan om die opleiding in drie jaar af te ronden. De student legt een half jaar na het begin van zijn studie een assessment af waarin zijn geschiktheid voor het volgen van de verkorte driejarige variant wordt beoordeeld. De examencommissie zal vervolgens per student beoordelen of deze versneld kan afstuderen. Deze route staat open voor Nederlandse én buitenlandse studenten. De schets van deze vier- en driejarige variant is opgenomen in bijlage III.

Competentieontwikkeling

Uit de analyse van de programma's in de studiehandleidingen blijkt, dat de opleiding aan de ontwikkeling van elke competentie regelmatig aandacht besteedt. In de studiehandleiding heeft de opleiding duidelijk vermeld aan welke competenties en specifieke leerdoelen de studenten in de betreffende module werken. Voor elke competentie heeft de opleiding toetsbare criteria ontwikkeld. De koppeling van leerdoelen aan het competentieprofiel en niveau-indicatoren geldt voor zowel de NL-variant als de ESP-variant.

Een voorbeeld van competentieontwikkeling in de NL-variant is de 'integratie fysiotherapie' in het eerste jaar. Vanuit patiëntendossiers kiezen studenten enkele patiëntenkaarten die in de lessen 'integratie fysiotherapie' worden bestudeerd, waarbij zij leren klinisch redeneren en handelen. De vaardigheden rond bijvoorbeeld cardio-metingen of metingen van het inspanningsvermogen leren zij in de 'skillstraining'. Vervolgens wordt het geleerde in het behandel- en preventiecentrum FysioCareFit toegepast.

In de ESP-variant ligt de nadruk op het aanbrengen van de kennisbasis en fysiotherapeutische vaardigheden. Voorbeelden van competentieontwikkeling in de ESP-variant zijn de modules 'ebp I en II', die elk vijf weken beslaan. In die modules handelt de lesstof over betrouwbaarheid, validiteit en het selecteren van statistische tests. De studenten sluiten de modules af met een theoretietoets en een projectplan voor het opzetten van een onderzoek, dat volgt in de module 'Scientific Research'. De competenties 'therapeutisch handelen' en 'onderzoeken' worden op deze wijze verworven.

Internationalisering in het programma

Eén van de minoren heeft internationale thematiek als onderwerp en studenten van de NL-variant kunnen stage lopen in het buitenland. 5% van hen doet dat. Alle ESP-studenten lopen twee van de drie stages in het buitenland. In met name de ESP-variant treden buitenlandse gastdocenten op. Enkele docenten participeren in onderwijs en onderzoek in het buitenland. Aan de opleiding zijn enkele buitenlandse docenten verbonden.

Aansluiting van de curricula op de instroom

Door het loslaten van de numerus fixus heeft de opleiding vanaf 2006 een grote instroom gekend. Omwille van het garanderen van de kwaliteit heeft de opleiding in 2009 weer een numerus fixus ingesteld van 450 studenten (NL-variant en ESP-variant samen).

De opleiding heeft door die grote instroom in 2006, 2007 en 2008, een probleem bij het vinden van voldoende en kwalitatief goede stageplaatsen in Nederland en het buitenland. Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding aandacht heeft voor dit probleem. Uit het gesprek met onder andere de werkveldvertegenwoordigers blijkt dat de opleiding goede contacten heeft met stageverlenende instellingen en de kwaliteit van de stageadressen beoordeelt. Dit geldt voor de bestaande en nieuwe stageverlenende instellingen. De opleiding geeft aan dat door de werking van de numerus fixus vanaf 2009, het probleem van een tekort aan stageplaatsen vanaf het studiejaar 2011-'12 tot het verleden zal horen.

Het curriculum van de NL-variant sluit aan bij de havo-instroom en mbo-4 vooropleiding.

Havisten worden begeleid bij de overgang van de schoolse havo-context naar zelfstandig leren en werken in de bachelor. Deze begeleiding vindt vooral plaats in het eerste studiejaar. Er is uitgebreide voorlichting en de mogelijkheid voor aspirant studenten om een studiedag mee te lopen.

De opleiding heeft een convenant met drie ROC's in de regio. Mbo-4 studenten Sport en Bewegen kunnen in hun laatste mbo-jaar deelnemen aan een programma van de opleiding tot fysiotherapeut. Zij zijn daardoor in staat hun studietijd van de bacheloropleiding met een half jaar te verkorten. Deze studenten krijgen individueel toegekende vrijstellingen voor hun oriëntatiestage in het eerste jaar. Deze mogelijk bestaat vanaf het studiejaar 2010-'11 en wordt aan het einde van dit jaar geëvalueerd.

De buitenlandse student die instroomt in de ESP-variant moet een vergelijkbare vooropleiding hebben als de Nederlandse student. Deze vergelijkbaarheid wordt door de HvA getoetst. De populatie buitenlandse studenten omvat 40 nationaliteiten. Hun studieduur is meestal drie jaar, maar verlenging komt voor. De buitenlandse student is doorgaans ouder en sterk gemotiveerd om de studie in drie jaar af te ronden. Zelf merken ESP studenten daarover op dat zij, ook gezien het aanzienlijke bedrag voor collegegeld dat studenten van buiten de EU neertellen, ervoor gaan om dit doel te bereiken. De gesprekspartners zeggen, los van elkaar, in de verschillende gesprekken met het auditteam over de buitenlandse studenten dat deze (nog) sterker gemotiveerd zijn dan de Nederlandse. In de gesprekken met ESP studenten en alumni heeft het auditteam daarvoor eveneens aanwijzingen gekregen.

Tevredenheid van studenten

Studenten zijn volgens de studententevredenheidsmeting 2011 tevreden over de opleiding, waarbij die score de laatste jaren stijgt. De NL-variant scoort 6,7 in 2010 en de ESP-variant een 7,2 op een tienpuntsschaal.

De NL- en ESP-studenten zijn in scores op een vijfpuntsschaal tevreden over de inhoudelijke aantrekkelijkheid van de programma's (3,8 voor beide varianten), de praktijkgerichtheid (3,6 bij de NL-variant, respectievelijk 3,5 bij ESP), de aandacht voor de theoretische kennis (3,7, resp. 3,9), de samenhang van het curriculum (3,6 resp. 3,7) en het gebruik van toegepast wetenschappelijk onderzoek (3,4 resp. 3,6). Verder zijn zij tevreden over de studieloopbaan-begeleiding (3,4 resp. 3,1) en over de studeerbaarheid van het programma (3,3 resp. 3,4). Ook de inhoudelijke deskundigheid (3,9 resp. 3,8) en didactische kwaliteit van de docenten (3,6 resp. 3,3) scoren voldoende tot ruim voldoende.

Het auditteam vindt dat de inhoud en de vormgeving van het programma adequaat is ontwikkeld. In de opzet van de modules is duidelijk de trias onderwijs–onderzoek–patiëntenzorg terug te vinden. Het auditteam ziet hierin de competenties weerspiegeld. De verwevenheid tussen theorie en praktijk is groot en studenten worden van meet af aan geconfronteerd met de beroepspraktijk. Door de confrontatie met de beroepspraktijk vanaf het begin in het onderwijs in te bouwen is ook de oriëntatie en selectie in het propedeusejaar adequaat ontwikkeld. De opleiding heeft voor beide varianten een adequate verbinding met de beroepspraktijk, onder meer via het lectoraat. De hele cyclus van onderwijsontwikkeling tot – uitvoering is via de werkzaamheid van commissies met docenten, die daarmee zijn belast, gedegen van opzet.

Het nu nog driejarige (en in 2006 geaccrediteerde) ESP-curriculum wordt vanaf september 2011 omgezet in een vierjarig programma, met de mogelijkheid tot individuele versnelling op basis van een individueel assessment van de student.

Kwaliteit docenten

De grondslagen voor het personeelsbeleid heeft de ASHP vastgelegd in haar strategisch meerjaren personeelsplan 2008-'12. De opleiding maakt op basis hiervan elk jaar een specifiek personeelsplan met streefcijfers rond het scholingsniveau. De streefcijfers voor 2011-'12 zijn dat 90% van de medewerkers een didactische aantekening heeft, 60% op master niveau is opgeleid en 10% is gepromoveerd of bezig met promotieonderzoek.

De opleiding besteedt aandacht aan het opbouwen en ontwikkelen van klassenteams. Dergelijke teams volgen klassen gedurende de gehele opleiding en zijn dus verantwoordelijk voor het onderwijs in alle opvolgende studiejaren. Alle docenten zijn op deze wijze betrokken bij de uitvoering van het hele curriculum. Uitwisseling van kennis en ervaringen binnen teams en tussen teams vindt plaats op teammiddagen. Verder is er vier maal per jaar een ASHP-bijeenkomst waar ontwikkelingen worden besproken door de lectoren van vier bachelor opleidingen en programmamanagers.

De prioriteit in de ontwikkeling van docenten in brede zin ligt op de trias onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg. Zwaartepunt bij de ontwikkeling van individuele docenten ligt daarom op het gebied van wetenschappelijke en professionele scholing (waaronder promotieonderzoek) en op bekendheid met evidence based practice, klinimetrie en klinisch redeneren.

Nieuwe docenten hebben een ervaren docent als coach, die als vraagbaak fungeert. Deze docent-coach heeft hiervoor taakuren ter beschikking.

Analyse van de CV's van de 80 aan de opleiding verbonden docenten in dienstverband laat zien dat 76,2% van hen een didactische aantekening heeft of daarvoor cursus volgt, 48,7% van hen een masteropleiding heeft of daarvoor studeert en dat 8,7% van de docenten gepromoveerd is of bezig is met promotieonderzoek. 65% van de docenten heeft recente praktijkervaring die niet ouder is dan vijf jaar, veelal als fysiotherapeut of manueel therapeut in een eigen praktijk of groepspraktijk. 52% Van deze docenten is ten tijde van de audit, naast het docentschap, werkzaam als fysiotherapeut.

De opleiding maakt ook gebruik van de diensten van gastdocenten. Van hen heeft 77% een wo en 23% een hbo opleiding en heeft 92% relevante werkervaring als praktiserend fysiotherapeut, psychotherapeut, arts-onderzoeker, orthopedisch chirurg of neuropsycholoog.

Uit de medewerkerstevredenheidmeting van 2010 blijkt dat de tevredenheid van de docenten een 3,9 scoort op een vijfpuntsschaal. Zij hebben plezier in hun werk (4,2), vinden dit zinvol (4,3), afwisselend (4,4) en uitdagend (4,3). De samenwerking met collega's is goed (4,2) en er is voldoende ruimte voor initiatieven (3,8) en invloed op de planning van werkzaamheden (3,3). Docenten weten welke resultaten van hen worden verwacht (3,9) en zijn tevreden over de leiding (4,0). Wel vindt 46% van hen de werkdruk hoog en 20% dat deze veel te hoog is. Het auditteam heeft gezien dat een blijvend aandachtspunt is voor het management.

Het auditteam heeft de cv's gezien en met docenten gesproken. Docenten geven aan dat de ontwikkelingen in het werkveld groot zijn, wat vergt dat zij blijvend aandacht moeten geven aan het bijhouden van hun deskundigheid. Zij geven aan dat elke docent voldoende tijd heeft voor eigen deskundigheidsbevordering. Interessante literatuur wisselen zij onderling uit. Lesbezoek bij lessen van collega's komt voor binnen de opleiding, op eigen initiatief en soms ook vastgelegd in functioneringsgesprekken.

Het auditteam ziet dat er sprake is van een groot docententeam, dat duidelijk weet waar het mee bezig is. De 'neuzen staan één kant op'. Het docententeam is opgedeeld in vier sub-teams die worden aangestuurd door teamleiders, en waarbinnen veel onderling overleg plaatsvindt. De streefcijfers rond het opleidingsniveau zijn nog niet helemaal bereikt. De instroom van nieuwe docenten verklaart waarom het aantal pedagogisch didactische aantekeningen wat achter blijft (76,2 t.o.v. de gewenste 90%); nieuwe docenten zijn met de betreffende cursus bezig. Het aantal masterstudie-trajecten moet nog verder toenemen (nu 48,7% ten opzichte van de door de HvA ten tijde van de audit gewenste 60%), evenals het aantal gepromoveerde docenten. Het auditteam vindt dat de kwaliteit van de docenten voldoende is. De verankering van de werkervaring bij docenten vindt het auditteam, in vergelijking met wat doorgaans wordt aangetroffen bij bacheloropleidingen met 65% voldoende, waarbij het auditteam ook het aantal gastdocenten met eigen praktijk(ervaring) in ogenschouw neemt.

Een deel van de opleiding is ook in handen van de praktijkopleiders in de fysiotherapie-praktijken. Uit de gesprekken blijkt dat deze praktijkopleiders blijvend te scholen en te faciliteren. Dit aspect zou moeten worden vastgelegd in de strategische (personeels)ontwikkeling van de opleiding. Het auditteam is positief gestemd over het docententeam.

Voorzieningen

De opleiding beschikt over een goed geoutilleerde mediatheek, waar internationale wetenschappelijke literatuur 'full text' online kan worden geraadpleegd. Het auditteam vindt deze voorziening een pluim waard.

De lesruimtes, waar studenten hun vaardigheden leren zijn qua technische uitrusting op orde. De studenten en docenten zijn tevreden over de voorzieningen (scores 3,4 bij studenten respectievelijk 3,3 bij docenten). De Buitenpoli, waar studenten onder begeleiding van docenten-fysiotherapeuten patiënten van het AMC daadwerkelijk behandelen is een mooi voorbeeld van praktiserend leren. Ook hier zijn de voorzieningen 'state-of-the-art'.

Studenten met een functiebeperking kunnen via de studentendecaan een beroep doen op hulpmiddelen. Studenten kunnen informatie hierover inwinnen via intranet. De examencommissie beslist in individuele gevallen over aangepaste vormen van examinering of een passende stage. In het studiejaar 2008-'09 maakten 50 fysiotherapie-studenten gebruik van de aangeboden voorzieningen; in 2009-'10 waren dit 52 studenten.

Weging en oordeel: voldoende

Het auditteam vindt het principe van de lector als 'professional in the lead' een goed aansturingmodel. Er is daarmee een methodiek ingebouwd waarmee nieuwe ontwikkelingen in het beroepsdomein worden gesignaleerd en kunnen worden vertaald. De kwaliteit van de opleiding wordt hierdoor extra geborgd.

De NL-variant is opgebouwd volgens leerlijnen en de ESP-variant volgens kennisdomeinen die overeenkomen met lichaamsregio's. Dit verschil in benadering, die verklaarbaar is vanuit de noodzaak van herkenning van het programma in het buitenland, begrijpt het auditteam. Analyse wijst uit dat de kennisbasis en de praktijkvaardigheid c.q. de bereikte competenties uiteindelijk voor beide varianten aan de eindstreep identiek is. De praktijkgerichtheid en de trias 'onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg' spreekt het auditteam aan.

De ESP-variant wordt omgevormd naar vierjarige variant met individuele mogelijkheid van versnelling van het studietraject op basis van een assessment. Het auditteam vindt dat de opleiding de ESP-variant daarmee versterkt, omdat nu een extra mogelijkheid wordt geboden aan ESP-studenten om het curriculum in een iets rustiger tempo af te werken.

Het auditteam vindt dat de aansluiting op de instroom adequaat is geregeld. Het auditteam waardeert de mogelijkheid van proefstuderen voor aspirant studenten. Met deze wijze van voorlichting en met het confronteren van studenten in hun propedeuse met de beroepspraktijk legt de opleiding de basis voor een goede beroepsoriëntatie en selectie in de propedeuse. Het auditteam ziet dat problemen met het vinden van een goede stageplaats met ingang van het studiejaar 2011 tot het verleden zullen behoren.

Het scholingsniveau van het docerend personeel is adequaat maar nog niet in overeenstemming met de streefcijfers van de hogeschool. Scholing vraagt daarom blijvend om aandacht. De opleiding is zich daar van bewust. De mate van verankering in het werkveld van de docenten is in orde. Het auditteam weegt hierbij ook de positieve oordelen van de studenten over de docenten mee; overigens zijn de studenten over de hele linie positief over de opleiding. De voorzieningen zijn 'state of the art', inclusief het beleid en de werkwijze bij studeren met een handicap.

Op basis van het vorenstaande is het auditteam van oordeel dat programma, personeel en voorzieningen voor studenten een samenhangende onderwijsleeromgeving vormen. Daarom beoordeelt het auditteam standaard 2 voor beide varianten als **voldoende**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Het systeem van toetsen

De opleiding heeft de doelstellingen en uitgangspunten met betrekking tot toetsen en beoordelen vastgelegd in het toetsbeleid. Toetsen in het competentiegericht onderwijs richt zich op het vaststellen van het bereikte niveau van competenties en vaststellen en bewaken van het gewenste niveau voor cognitieve kennis, (psychomotorische) vaardigheden en professionele attitude en het geven van inzicht in de eigen leervorderingen.

Voor het competentiegericht toetsen bij de NL variant hanteert de opleiding een variëteit aan toetsen. Voorbeelden zijn: schriftelijke gesloten toetsvragen, maar ook het beoordelen van een praktijktoets door een externe, niet aan het betreffende programmadeel verbonden, assessor, presentaties door individu en groep met beoordeling door peer-assessment en coach, een beroepsopdracht die wordt beoordeeld door een externe opdrachtgever en interne begeleider. Ook een functioneringsgesprek ten overstaan van de slb'er en een beoordelingsgesprek ten overstaan van een externe assessor zijn methoden om het bereikte niveau van de competenties in beeld te brengen. Deze toetsen zijn voorwaardelijk voor het bereiken van de competenties. De uiteindelijke toetsing of alle competenties zijn bereikt geschiedt in het portfolio dat de student opbouwt en aan het eind van zijn studie overlegt.

Het is het auditteam opgevallen dat naar de studenten toe niet altijd een duidelijk onderscheid wordt aangegeven tussen formatieve en summatieve toetsen. Het auditteam beveelt aan, om hieraan aandacht te geven.

De kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen is in handen van de toetscommissie, die werkt onder verantwoordelijkheid van de examencommissie. De toetscommissie bewaakt de validiteit en betrouwbaarheid en gaat na of vragen, opdrachten en beoordelingscriteria zijn gekoppeld aan de leerdoelen. De toetscommissie gebruikt hiervoor toetsmatrijzen en het beoordelingskader voor beroepsopdrachten.

In studentenevaluaties geven studenten hun oordeel over toetsen en beoordelen. Afwijkende toetsresultaten worden geanalyseerd.

Studenten krijgen in onder andere de studiehandleidingen informatie over de toetsen, met daarbij gevoegde voorbeeldtoetsen. Diagnostische toetsen met antwoorden zijn geplaatst op intranet, waardoor de student zelf kan nagaan hoe het met zijn vordering is gesteld. Voor stages beschikt de student over een handleiding, met daarin een beschrijving van de door hem op te leveren producten.

Studenten krijgen feedback doordat een dag na een kennistoets de antwoorden worden gepubliceerd op intranet. Bij praktijktoetsen krijgen studenten het ingevulde beoordelingsformulier mee en bij projecten, stage en de beroepsopdracht geeft de docent direct na de praktijktoets schriftelijk en mondeling feedback.

De studenten zijn tevreden over het toetsen en beoordelen. Deze sluiten volgens hen aan op de behandelde stof (3,1 voor studenten van de NL-variant respectievelijk 3,2 voor de ESP-studenten), kennen heldere beoordelingscriteria (beide varianten 3,0), die op de juiste wijze worden toegepast (2,8 respectievelijk 3,0). De toetsen worden nabesproken en de kwaliteit van de feedback van docenten is adequaat (3,2 respectievelijk 3,0). (Scores zijn op een vijfpuntschaal).

De opleiding geeft aandacht aan training van docenten als assessor. Het afnemen van assessments wordt opgenomen en in interviews besproken. Het auditteam vindt dit een goede aanpak. Wel benadrukt het auditteam dat meer aandacht mag worden gegeven aan het gezamenlijk maken van de toetspraktijk. Het is van groot belang dat rond het toetsen en beoordelen alle betrokken docenten op één lijn zitten. Ook dit kan worden bereikt via interview.

De examencommissie

De examencommissie is naar eigen zeggen in 2010 begonnen met de oriëntatie op de nieuwe rol in het kader van de Wet Versterking Besturing. Een aantal plannen om te voldoen aan de nieuwe wet is reeds geïmplementeerd; andere hiervoor liggen klaar maar moeten nog worden doorgevoerd per juli 2011. Onder andere staat nu op papier hoe de examencommissie denkt over competenties en hoe die moeten worden getoetst.

De commissie beschouwt zichzelf als het 'wakend oog'. Uit verslagen van vergaderingen van de examencommissie blijkt dat zij onderling én met het opleidingsmanagement over hun rol spreken en aan het management tegengas bieden.

De examencommissie heeft een jaarplanning. De commissie ziet welke manco's er nog kleven aan het toetsen en beoordelen: onvoldoende uitwerking van het vier ogen-principe over de gehele linie, onvoldoende scheiding bij het begeleiden en beoordelen van studenten over de gehele opleiding, onvoldoende zicht op de kwaliteit van de docenten die toetsen afnemen. De commissie is bezig deze manco's op te heffen.

Het afstuderen

▪ *bij de NL-variant*

Het afstuderen in de NL-variant is flexibel ingericht gedurende de laatste twee studiejaar. Het bestaat uit de volgende onderwerpen:

- Minor (30 EC)
- Capita selecta (10 EC)
- Beroepsopdracht (15 ec)
- Multiprofessioneel samenwerken (5 EC)
- Twee modules Externe fysiotherapeutische leerpraktijk (2 x 25 EC)
- Verdiepingsprogramma/profileringsprogramma (4 EC)
- Psychosomastiek (3 EC)
- Studieloopbaanbegeleiding (2 EC)
- Sollicitatiegesprek (1 EC)

De beroepsopdracht mondt uit in een eindwerkstuk. Het auditteam heeft 14 digitale portfolio's bekeken, waarin eindwerkstukken zijn opgenomen. De formele afronding van de studie is het sollicitatiegesprek. De student die alle onderdelen van de hoofdfase heeft gehaald (239 EC) formuleert een persoonlijk ontwikkelingsplan en schrijft op basis van zijn portfolio en dit plan een sollicitatiebrief. In het sollicitatiegesprek toont de student ten overstaan van de docent – examiner aan dat hij bekwaam is als startende fysiotherapeut. Bij een voldoende voor dit gesprek krijgt de student het laatste studiepunten.

In het portfolio is alle bewijslast aanwezig met betrekking tot de competentieontwikkeling. Deze wijze van afronden met een sollicitatiegesprek correspondeert met de functionerings- en beoordelingsgesprekken die studenten jaarlijks gedurende de opleiding hebben en weerspiegelt de beoordeling in de beroepspraktijk. In het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld blijkt dat deze tevreden zijn over het niveau van de afstuderende fysiotherapeuten.

▪ *bij de ESP-variant*

Het afstuderen bij de ESP variant bestaat uit de beroepsopdracht, de laatste stage en een 'final exam'. De beroepsopdracht wordt, evenals bij de NL-variant beoordeeld door de begeleider, waarbij de opdrachtgever adviseert. De begeleider stelt het cijfer voor aan de vergadering van begeleiders. Bij twijfel kan een tweede beoordelaar worden aangewezen.

De beroepsopdracht heeft betrekking op de beroepsrollen 'manager' en 'beroepsontwikkelaar', terwijl het 'final exam' betrekking heeft op de beroepsrol 'hulpverlener' en daarbinnen op onderzoek, behandelen, presenteren, klinisch redeneren en bespreken van casussen.

De student mag voor het 'final exam' opgaan, wanneer hij voor de gehele stage minimaal een 6 heeft gehaald.

In het 'final exam' wordt de student getoetst op kennis en kunde op het gebied van ziektegeschiedenis, beoordelen en behandelen van een patiënt. Daarvan krijgt hij 24 uur van tevoren de medische diagnose.

Het 'final exam' vindt plaats in de laatste weken op het stageadres, waarbij de 'clinical instructor' (CI) (een praktijkbegeleider) en de 'clinical supervisor' (CS) (een docent) aanwezig zijn. Bij een internship in het buitenland zal meestal geen clinical supervisor aanwezig zijn. Het examen wordt dan op video opgenomen en in Amsterdam beoordeeld door de ESP-docent die als clinical supervisor fungeert. De CS en CI stellen samen de eindbeoordeling vast. Van alle buitenlandse stage- en afstudeeradressen wordt circa eenderde per jaar bezocht. De cv's van alle clinical instructors zijn bekend en met allen zijn gesprekken gevoerd over de wijze van beoordelen van stages en afstudeerwerk.

Wat geldt voor de gezamenlijkheid van de toetspraktijk, geldt ook voor het afstuderen. De opleiding doet er goed aan om vaker via intervisie aandacht te geven aan het formuleren van heldere en overdraagbare criteria voor eindwerkstukken.

Weging en Oordeel: voldoende

Oordeel over het systeem en de inhoud van de toetsen

Het auditteam heeft 21 kennis- en vaardigheidentoetsen uit de NL-variant en ESP-variant bestudeerd en komt tot de volgende bevindingen:

- in de toetsen is in voldoende mate de koppeling met leerdoelen aanwezig;
- toetsen zijn in voldoende mate valide en betrouwbaar;
- toetsmatrijzen en beoordelingskader voor beroepsopdrachten zijn aanwezig. Uit de toetsmatrijzen blijkt dat de in en module behandelde stof terug komt in de toetsen en opdrachten;
- Het auditteam kan de criteria in het beoordelingskader voor zover hij die heeft gezien volgen. Wel heeft het auditteam vastgesteld dat duidelijke criteria deels ontbraken en dat er onder docenten soms geen consensus was over de interpretatie van toetscriteria;
- de informatie aan studenten is volledig, maar voor hen mag het onderscheid tussen formatieve en summatieve toetsen worden verbeterd;
- de feedback aan studenten is goed geregeld.

Het auditteam heeft in de diverse gesprekken en in de documentenanalyse gezien dat bij de theorietoetsen de docentrol van begeleiden en beoordelen bij de ESP variant niet altijd gescheiden is. Het auditteam vindt dit -met de examencommissie- een punt waar de opleiding snel aandacht aan zal moeten geven. Ook moet het vier-ogen beleid worden aangescherpt; het auditteam vindt het gewenst dat over en weer de ene docent meekijkt bij de ander bij het opstellen van een toets.

Het auditteam vindt het goed, dat bij de stages sprake is van ten minste twee adviserende beoordelaars, dat deze stagebegeleiders worden geschoold in het begeleiden van studenten en dat stages bij een éénpersoons-fysiotherapie praktijk in principe worden afgewezen.

Oordeel over de rol van de examencommissie

Het auditteam vindt dat de examencommissie zich in voldoende mate heeft vergewist van de nieuwe rol die zij heeft krachtens de Wet Versterking Besturing en dat deze commissie goed op weg is om de taken die daaruit voortvloeien uit te werken. De examencommissie is voldoende kritisch.

Oordeel over het gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft vooraf aan de audit 14 portfolio's van 20 NL-studenten en vier afstudeerwerkstukken van vijf ESP studenten bestudeerd. Deze portfolio's en werkstukken zijn a-select door de auditoren gekozen uit een lijst van portfolio's en afstudeerwerkstukken van de afgelopen twee jaren. Eén ESP-werkstuk door beide inhoudelijke auditoren gekozen. Werkstukken worden gemaakt door verscheidene studenten samen; zij worden individueel beoordeeld.

De auditoren zijn van oordeel dat over het algemeen gesproken de eindwerkstukken en portfolio's een voldoende hbo-niveau laten zien. Uiteraard zijn er verschillen tussen de werkstukken, wat ook blijkt uit de eindcijfers. De auditoren stemmen in met de beoordeling die door de opleiding is gegeven.

Het auditteam vindt dat de opleiding bij de ESP-variant aandacht moet geven aan de scheiding tussen de docentrol van begeleider en beoordelaar bij theorie examens. Nu lijken deze rollen door elkaar te lopen, waardoor een zuivere beoordeling moeilijk wordt. Dit klemmt te meer daar de opleiding werkt met klassengroepen, waarbij een vaste groep docenten de studenten gedurende de gehele opleiding begeleidt.

Verder moet de opleiding werken aan het 'vier-ogen beleid' bij het ontwerpen van toetsen en aan het beter zichtbaar maken voor studenten van het onderscheid tussen formatieve en summatieve toetsen. De opleiding dient alle toetscriteria inzichtelijk te maken en aandacht te geven aan de consensus onder docenten over de interpretatie van die criteria.

Alles overziende is het auditteam van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en aantoon dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Daarom beoordeelt het auditteam standaard 3 voor beide varianten als **voldoende**.

4. ALGEMENE CONCLUSIE

De opleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool van Amsterdam, domein Gezondheidszorg is een stevige opleiding. De Nederlandstalige variant kenmerkt zich door competentiegericht onderwijs, terwijl de ESP-variant opvalt door structuur, traditie en meer frontaal onderwijs. In beide varianten worden fysiotherapeuten opgeleid die de competenties beheersen, die zijn vastgelegd in het beroeps- en opleidingsprofiel van het KNGF. Het auditteam heeft een positieve indruk gekregen van het onderwijs in de twee varianten en van het niveau van de afgestudeerden. Deze indruk wordt bevestigd door de werkveld-vertegenwoordigers, waar het auditteam mee sprak.

Positief is vooral het feit dat de varianten naar elkaar toegroeien en profiteren van elkaars sterke punten. Dit toegroeien biedt veel mogelijkheden, die de opleiding in de komende tijd zal gaan benutten.

Het auditteam is zeer te spreken over het aansturingsmodel van 'professional in the lead' dat het Domein Gezondheidszorg kent. De lector als opleidingsmanager biedt borging voor het state-of-the-art houden van de inhoud van het onderwijs en de wetenschappelijke verdieping van (toegepast) onderzoek.

Het auditteam beoordeelt de opleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool van Amsterdam in beide varianten als **voldoende**.

5. AANBEVELINGEN

Bij de beschrijving van de standaarden zijn op verschillende plaatsen aanbevelingen gegeven. Omwille van het overzicht herhalen wij die hier, samengevat.

1. Het panel merkt op dat de opleiding er goed aan doet om aandacht te geven aan de kwetsbaarheid, die samenhangt met een op personen toegesneden leidinggevende rol, zoals hier de lector, die tevens opleidingsmanager is.
2. Geef aandacht aan het scheiden van de begeleidende rol en beoordelende rol van docenten.
3. Maak het onderscheid tussen toetsen die de voortgang van competentiebeheersing meten (formatief) en toetsen die beoordelen (summatief) duidelijk aan de studenten.
4. Werk het vier-ogen beleid verder uit en draag er zorg voor dat toetsen door meer dan één docent worden gezien.
5. Geef aandacht aan (de ontwikkeling van) toetscriteria en het bereiken van consensus betreffende de interpretatie daarvan.
6. Werk aan het gezamenlijk maken van de toetspraktijk en geef meer aandacht aan de verdere uitwerking van heldere en naar elkaar overdraagbare criteria voor eindwerkstukken. Hiervoor is meer intervisie nodig. De examencommissie heeft hier werk te verzetten.
7. De examencommissie is op de goede weg. Het auditteam adviseert de examencommissie bovenstaande aanbevelingen op te nemen in haar onderzoeks(jaar)agenda en daarover verslag te doen in haar jaarverslag. De commissie moet daarbij de urgentie van het oppakken van deze aanbevelingen benadrukken.
8. Geef aandacht aan het mengen van oudere en jongere docenten in teams. Studenten merken een (te) groot verschil tussen docenten, met name waar het gaat om praktijktoetsen.
9. Een deel van de opleiding wordt verzorgd door praktijkbegeleiders in het werkveld. Deze praktijkbegeleiders moeten worden gefaciliteerd en blijvend worden geschoold en beleid hieromtrent moet worden meegenomen in de strategische ontwikkeling van de opleiding.
10. En tot slot: Het auditteam ziet dat de afgelopen jaren veel in gang is gezet, maar dat lang niet alles is afgemaakt. Het gevaar bestaat dat, bijvoorbeeld mede door bovenstaande aanbevelingen, nieuwe zaken worden opgepakt zonder dat eerdere acties goed zijn 'afgehecht'. Het auditteam beveelt daarom ook aan om secuur na te gaan of alle betrokkenen de uitgangspunten en doelstellingen delen wat betreft visie, strategie en doelen, wat betreft professionalisering van personeel, horend bij de visie en strategie, wat betreft het organisatie-model dat daarbij hoort en wat betreft de uitwisseling van onderwijs met de praktijk.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen voltijd hbo-bachelor Opleiding tot Fysiotherapeut Hogeschool van Amsterdam, Nederlandstalige variant en Engelstalige variant		
Standaard	Oordeel	
	NL variant	ESP variant
Standaard 1: De beogde eindkwalificaties	G	G
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	V	V
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V	V
Algemene conclusie	V	V

BIJLAGE II Opleiding specifieke eindkwalificaties (geformuleerd als competenties)

Beroepsrol I:

De fysiotherapeut als hulpverlener: a - screenen, diagnosticeren, plannen

De fysiotherapeut brengt op basis van een hulpvraag de dreigende gezondheidsproblemen in kaart en relateert deze aan bewegen en bewegend participeren. Afhankelijk van de resultaten van de eerste screening en de bevindingen in fysiotherapeutisch onderzoek, neemt de fysiotherapeut, in samenspraak met de cliënt(en) besluiten over de in te stellen handeling, dan wel advisering c.q. verwijzing.

De fysiotherapeut als hulpverlener: b - therapeutisch handelen

De fysiotherapeut voert, op methodische wijze en in samenwerking met de cliënt(en), het behandelplan uit. Hij evalueert periodiek de effecten van de interventies op het bewegen en de gezondheidstoestand van de cliënt(en) en stelt zo nodig het behandelplan bij om tot optimale resultaten te komen.

De fysiotherapeut als hulpverlener: c – preventie handelen

De fysiotherapeut geeft voorlichting over gezondheidsbevorderend gedrag en maatregelen gericht op het voorkomen van gezondheidsproblemen. Hij verzorgt vormen van training en coaching, individueel en groepsgewijs, gericht op gezondheidsbevorderend gedrag in het dagelijks leven, werk en vrijetijdsbesteding.

Beroepsrol II:

De fysiotherapeut als manager: a – organiseren

De fysiotherapeut organiseert het eigen werk effectief en doelmatig en werkt samen met collega's en andere professionals in de hulpverlening. Hij draagt bij aan de bedrijfsvoering en optimalisatie van werkprocessen met het oog op handhaving en verbetering van het functioneren van de organisatie.

De fysiotherapeut als manager: b - ondernemen

De fysiotherapeut draagt, vanuit een analyse van sterkte/zwakte en kansen/bedreigingen, bij aan de ontwikkeling en uitvoering van keuzen op strategisch niveau ten aanzien van de vraag naar en het aanbod van fysiotherapeutische hulp- en dienstverlening, met als doel de positie van de eigen organisatie in de omgeving, c.q. de kwaliteit van het aanbod te verbeteren.

Beroepsrol III:

De fysiotherapeut als beroepsontwikkelaar: a – onderzoeken

De fysiotherapeut registreert systematisch cliënt- en behandelgegevens ten behoeve van kwaliteitszorg en onderzoek. Hij neemt deel aan wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de verdere ontwikkeling van de beroepspraktijk en de wetenschappelijke fundering daarvan.

De fysiotherapeut als beroepsontwikkelaar: b - innoveren

De fysiotherapeut draagt bij aan de inhoudelijke ontwikkeling, profilering en maatschappelijke legitimering van het beroep, door middel van het implementeren van kwaliteitsverbeteringen en het borgen van innovatieprocessen.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Nederlandstalige variant

Jaar 1	FLP-1 GZ-centrum Onderste Exremiteit HBA	FLP-2 1 ^e lijns preventie centrum HLV Training	FLP-3 1 ^e lijns praktijk HBA NS	FLP-4 Verpleeghuis HBA HLV NS
Jaar 2	FLP-5 Trainings & Advies Centrum WK	FLP-6 Revalidatiecentrum CVA / MS/ Parkinson	FLP-7 Ziekenhuis Atrokinematica	EFLP -1
Jaar 3	MPS & CS	Beroepsopdracht	EFLP-2 & psychosomatiek	
Jaar 4	minor		EFLP-3	

CS: Clinical Supervision
 EFLP: Externe Fysiotherapeutische leerpraktijk
 FLP: Fysiotherapeutische leerpraktijk
 HBA: Houdings- en bewegingsapparaat
 HLV: Hart-, long- en vaatziekten
 MPS: Multiprofessioneel samenwerken
 NS: Neurologisch systeem

ESP variant ten tijde van de visitatie op 27 mei 2011

Year 1	Module 1 Introduction Basic principles		Module 2 Lower extremity	Module 3 Upper extremity	Module 4 Lower back	Internship 1
Year 2	Internship 1	Module 5 Reflection internship	Module 6 Scientific knowledge Pysiology	Module 7 Systematic analysis of literature	Module 8 Applied neurology	Internship 2
Year 3	Internship 2	Module 9 Reflection nternship Neurology	Module 10 Professional development	Module 11 Preparation internship and internship 3		Special courses

BIJLAGE IV Locatiebezoek

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling hbo-bachelor Opleiding tot Fysiotherapeut, Hogeschool van Amsterdam, 27 mei 2011.

Tijd	Activiteit	Auditteam	Gespreksonderwerpen
08.00	Inloop & ontvangst auditteam	Drs R.B. van der Herberg Prof. dr C. P. van der Schans Dr. M.A. Schmitt R.L. Noppe R.G. Peters (secretaris)	
08.15 – 09.00	Intern overleg auditteam	Gehele auditteam	
09.00 – 10.00	Managementteam + domeinvoorzitter Dr Rien de Vos, voorzitter domein gezondheid Dr Raoul Engelbert, opleidingsmanager / lector Drs Jaap van den Berg, programmamanager NL Drs Jesse Aarden, programmamanager ESP Nina van Huissteden, teammanager NL Marleen Koolen, teammanager ESP Kiek van der Putte MEM, teammanager NL	Gehele auditteam	eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – internationalisering – onderzoeksdimensie NL-variant en ESP-variant. Ontwikkelingen instroom, markt – overeenkomsten en onderscheid tussen de varianten. Toelichting op de omzetting van drie- naar vierjarige ESP-variant
10.00 – 10.15	Pauze		
10.15 – 11.15	Docenten - leden opleidingscommissie Henny van de Koekelt, docent NL / onderwijscoördinator hoofdfase Miriam Wijbenga, docent ESP / stagecoördinator ESP Drs Bas Moed, docent ESP, lid opleidingscommissie Maarten van Egmond, docent NL&ESP/ medewerker Polifysiek Michel Terbraak, docent NL / medewerker Polifysiek, lid opleidingscommissie Jan Giesen, docent NL&ESP / leerlijncoördinator Drs Cia Kesselaar, docent NL&ESP / coördinator beroepsopdrachten Rosanne Scholte, docent / leerlijncoördinator / lid opleidingscommissie	Gehele auditteam	realisatie samenhangende onderwijsleeromgeving - inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma - keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten – na- en bijscholing – deskundigheidsbevordering – teamvorming - coaching nieuwe docenten. Overeenkomsten en onderscheid NL- en ESP-variant naar docenten, studenten en programma opleidings specifieke voorzieningen
11.15 – 12.00	Studenten NL-variant leden opleidingscommissie 1 ^e jaar: Susan Mulder, Hjalmar Bannink 2 ^e jaar: Laurens Oliveiro, Lianne Blonk 3 ^e jaar: Tom Vredeveld, Lotte Schut - OC lid, Kimberly Gressie 4 ^e jaar: Raphaël Eelman – OC lid	V.D. Herberg Schmitt Peters	kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid – studenttevredenheid- aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
11.15 – 12.00 parallel	Studenten ESP-variant 1 ^e jaar: Axelle Samour 2 ^e jaar: Lisa Eisenman. Kenneth Eggesbo, Isabelle Hempler, Mattia Gini	V.d. Schans Noppe (gesprek gevoerd in de	kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke

Tijd	Activiteit	Auditteam	Gespreksonderwerpen
	3 ^e jaar: Carly Scott, Said Lissone	Engelse taal)	voorzieningen – eigen producten
12.00 – 13.00	Lunch auditteam	Gehele auditteam	Interne terugkoppeling en overleg
13.00 – 13.45	Open spreekuur docenten/studenten	<i>Hiervan is geen gebruik gemaakt</i>	
	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen + inzien materiaal Vanaf 13.00 uur hele middag at random lesbezoeken o.b.v. vigerende rooster, d.w.z. leden van auditcommissie lopen zo af en toe even weg om een les te bezoeken om met studenten te spreken	V.d. Herberg V.d. Schans Schmitt Noppe	o.a. Mediatheek, Buitenpoli/ Polifysiek
13.45 – 14.30	Medewerkers-docenten Drs Mark Scheper, docent / promovendus / lid Kenniskring Rene van Oosten, docent / stagecoördinator NL / manueel therapeut SOMT Jan Jaap Voigt, docent ESP / in opleiding MSc EBP Drs Nanda van der Linde, docent NL / medewerker Polifysiek Drs Vasiliki Folia, docent ESP	Gehele auditteam	Professionalisering Deskundigheidsbevordering / pop docenten – onderzoek doen – lectoraat en kenniskring - na- en bijscholing - teamvorming - coaching nieuwe docenten- professionaliserings-activiteiten
14.30 – 15.15 parallel	Werkveldvertegenwoordiging Frank de Groot , lid auditcommissie stage-instellingen Jan Poen, lid Onderwijs Advies Raad Drs Nico Hofman, praktijk eigenaar Wendy de Haan, praktijkmedewerkster	V.d. Herberg Noppe	Relatie werkveld – opleiding/ curriculum contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding – onderzoekscomponent – niveau – rol bij beoordelen en toetsen
	Alumni NL-variant Roselie van Enst (2007 – revalidatiecentrum) Willemijn van Leeuwen (2010 - 1 ^e lijn fysiotherapiepraktijk) Hylke Hopmans (2009 – 1 ^e lijnpraktijk) Marleen Scholtens (2009 – academisch ziekenhuis) Alumni ESP David Sherman (USA - 2010 – 1 ^e lijn fysiotherapiepraktijk) Aviv Hidrian (Israël - 2010 – 1 ^e lijn fysiotherapiepraktijk) Susanna Terra (Portugal - 2010 – 1 ^e lijn gezondheidscentrum) David Billy (Namibië; 2008 – 1 ^e lijn fysiotherapiepraktijk) Julianna Hagenbrock (USA - 2010 – 2 ^e lijn ziekenhuis) Ian Kolblauer (USA 2010 – 1 ^e lijn ziekenhuis)	V.d. Schans Noppe Peters (gesprek gevoerd in de Engelse taal)	o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding.

Tijd	Activiteit	Auditteam	Gespreksonderwerpen
15.15 – 16.00	examencommissie/toetscommissie Edwin Bogaard, docent NL, voorzitter examencommissie Pim Ranzijn, docent ESP, lid examencommissie Rob Haacke, docent NL, voorzitter toetscommissie Sarah Scherer, docent NL, lid toetscommissie Drs José Hermans, docent ESP, lid examencommissie	Gehele auditteam	Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing - resultaten
16.00 – 16.15	Interne terugkoppeling: Bepaling pending issues + inzien materiaal	Gehele auditteam	
16.15 – 16.30	Pending issues Opleidingsmanager en lector R. Engelbert Drs Jaap van den Berg, programmamanager NL Drs Jesse Aarden, programmamanager ESP	Gehele auditteam	Gehanteerde criteria bij beoordeling. 4-jarig ESP programma per september 2011.
16.30 – 17.30	Interne terugkoppeling Bepaling beoordeling	Gehele auditteam	
17.30	Terugkoppeling aan studenten, medewerkers en medewerkers van de opleiding en de externe delegatieleden	Gehele auditteam	

Werkwijze met betrekking tot de keuze van gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld. Daarbij zijn de daartoe strekkende regels van de NVAO in acht genomen. Specifieke aandacht is gegeven aan het voeren van gesprekken met zowel Nederlandse studenten uit de NL-variant als buitenlandse studenten uit de ESP-variant. Ook bij de alumni waren beide varianten vertegenwoordigd.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers. Van het open spreekuur is door medewerkers en studenten geen gebruik gemaakt.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random twee colleges en een practicum bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken. Verder heeft een deel van het auditteam de zogenoemde Buitenpoli bezocht, waar de studenten met patiënten van het AMC werken.

BIJLAGE V   Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische Reflectie van de opleiding;
- Domeinspecifieke referentiekader en de eindkwalificaties;
- Schematisch programmaoverzicht;
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur en studiepunten van de NL- en de ESP-variant;
- Onderwijs- en examenregeling (OER) van de NL- en de ESP-variant;
- Overzicht van het ingezette personeel op naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid;
- Overzichtslijst van alle afstudeerwerkstukken en digitale portfolio's van de laatste twee jaar;
- Een representatieve selectie hieruit van 14 digitale portfolio's van Nederlandse en 4 ESP-afstudeerwerkstukken van buitenlandse studenten van de afgelopen twee jaar met beoordelingscriteria en normering;
- Overzicht van de contacten met het werkveld;
- Verslagen van overleg in de beroepenveldcommissie;
- Studententevredenheidsmonitor 2010-'11;
- Medewerkerstevredenheidsmonitor 2010-'11;
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een selectie van gemaakte toetsen, stageverslagen, assessments en portfolio's en de beoordelingen;
- Handboeken en overig studiemateriaal.

Lijst van geraadpleegde additionele documenten

Naar aanleiding van zijn documentanalyse en de gesprekken tijdens het locatie bezoek heeft het auditteam na afloop van de audit alsnog geraadpleegd:

- Het ESP new curriculum;
- Credit overview class 2014-'15.

BIJLAGE VI - Overzicht van door de auditoren vooraf bestudeerde eindwerkstukken

	Naam student (initialen)	Titel eindwerkstuk	Eindcijfer
1	T. H.	Zorgbehoevende ouderen straks massaal aan de Wii	7
2	N. V en I. L.	Temporomandibulaire Disfunctie : Welke biopsychosociale factoren spelen een rol bij het herstel van TMD-klachten?	9
3	S. W	Traininggerelateerde blessures bij dolfinjtrainers Dolfinarium	
4	E. van B. en J. S.	Nekklinimetrie nu in beeld!	7
5	T. V.	Historische ontwikkelingen van het fysiotherapeutisch handelen bij patiënten met een gediagnosticeerde hernia nucleii pulposi	7
6	P. V.	DVD 'Meest frequente pathologieën onderste extremiteit'	4*
7	E. H.	Nekklachten	8
8	S. W en R. R.	Amsterdam beweegt	8
9	A.K.	Waar gaat het mis? Motivatie interventies die kunnen leiden tot gedragsveranderingen	7
10	T. V.	Het bevorderen van de rol van fysiotherapeut bij multidisciplinaire aanpak van spanningsklachten binnen een multidisciplinaire setting	7
11	M. B.	Oog voor de patiënt, oog voor kwaliteit!	7
12	T. V. en C. W.	Het bevorderen van de rol van de fysiotherapeut bij de multidisciplinaire aanpak van spanningsklachten binnen een multidisciplinaire setting	7
13	H. K.	Een studie naar het effect van ademtherapie bij psychosomatische klachten	7
14	A.de J. I. D. en S. K.	Een beweegprogramma voor islamitische vrouwen met chronische aspecifieke lage rugklachten	6
	ESP-studenten		
15	B. H.	A review of the cardiac rehabilitation	6 **
16	Y. L.	The reliability and validity of isometric knee strength using hand held dynamometry and functional knee strength assessment in patients awaiting total knee arthroplasty	
17	N. E.	Early prediction of functional outcome by physiotherapists in post stroke patients	8
18	J. H. en I. K.	Functional Training for Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease	7

* Deze student had ten tijde van het beoordelen van de scriptie, nog niet alle verplichte documenten ingeleverd en scoorde daarom een 4.

** Dit werkstuk is at random gekozen door de beide externe auditoren Van der Schans en Schmitt, los van elkaar.

BIJLAGE VII Overzicht samenstelling auditteam

De samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitzorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - internatio- naal	Expertise - vakinhoud	Expertise Student- zaken
voorzitter drs R.B. van der Herberg	x	x				
werkveld- / vakdeskundige Prof. dr C van der Schans		x	x	x	x	
werkveld- / vakdeskundige dr M. A. Schmitt		x	x	x	x	
studentlid R.L. Noppe						x
secretaris R.G. Peters	x					

Op 14 april 2011 heeft de NVAO de samenstelling van het auditteam goedgekeurd.

1	R.B van der Herberg, partner Hobéon Groep. Heeft als voorzitter van auditteams een groot aantal audits voor bachelor en masteropleidingen geleid.
2	C.P. van der Schans: lector Transparante zorgverlening Hanzehogeschool Groningen; hoogleraar Revalidatiegeneeskunde UMCG. Hij was betrokken bij het postdoc onderwijs aan huisartsen en fysiotherapeuten en bekend met de internationale ontwikkelingen in het vakgebied. Voorts is hij external examiner in Ierland, associate editor van een internationaal vaktijdschrift en was hij lid van de Amerikaanse Thoracic Society home care Committee.
3	M.A. Schmitt, hoofd Divisie Onderwijs, Onderzoek en Kwaliteitszorg van de Stichting Opleidingen Musculoskeletale Therapie (SOMT). Hij geeft les bij de opleiding manuele therapie en sportfysiotherapie en is als onderzoeker en praktiserend fysiotherapeut rechtstreeks betrokken bij de beroepsuitvoering van de fysiotherapeut.
4	R. Noppe, 4 ^e jaars student Fysiotherapie Hs Utrecht en lid/voorzitter van de opleidingscommissie van de hbo bachelor Fysiotherapie van de Hogeschool Utrecht
5	R.G. Peters, gecertificeerd secretaris (oktober 2010)

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Drs R. van der Herberg,

---

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Hbo bachelor Fysiotherapie

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 28 maart 2011

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

M. A. Schmitz
Hof der Herinnering 17, 3823 LV Amersfoort

is als auditor / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Fysiotherapie Hogeschool v Amsterdam.

aangevraagd door de instelling:

HvA.

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Utrecht

Datum: 24-3-011

Handtekening:

Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het beoordelingsproces

Opleidingsbeoordeling

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Roelke Nopp
Horsterweg 127 3853 JA Emelo

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Fysiotherapie te Amsterdam.

aangevraagd door de instelling:

Nederlandse-Vlaamse Accreditatieorganisatie

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Emelo

Datum: 23-3-2011

Handtekening:

Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het beoordelingsproces

Opleidingsbeoordeling

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)
Prof dr CP van der Schans Molenstreek 10 9738 AC Groningen

---

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:
Fysiotherapie HvA

---

aangevraagd door de instelling:
Hobéon

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Groningen

Datum: 24-03-2011

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

R.G. Peters, Dirk Bavolaan 28, 2411 TX Bodegraven

---

is als secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Hbo bachelor Fysiotherapie

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Bodegraven

Datum: 28 maart 2011

Handtekening:

